శ్రావణపట్టీ

శ్రీమతి కనుపర్తి వరలక్ష్మమ్మగారు

౧

పాపయ్యపంతులుకు డబ్బుఖర్చంటె ప్రాణం అవిసిపోతుంది. ఉండటానికి రెండు లక్షలున్నాయి. కాని ఏమిలాభం? ఆమహాలక్ష్మీదేవియొక్క క్రీనీడైనా అతనిమీద ప్రసరించలేదు. మోకాళ్లుదిగని అయిదుమూళ్ల అంగవస్త్రమేగాని యేడుమూళ్ల ధోవతి ఆయన జన్మమెత్తింతరువాత కట్టియెరుగడు. అఱిగిపోయిన చెప్పులైనా, విఱిగిపోయిన గొడుగైనా, చిఱిగిపోయిన గుడ్డయినా అవతలపారవేయాలంటే ఆయన విలవిలలాడిపోతాడు. పక్కను రెండవవిస్తరిపడ్డదా అంటే ఆయనకు కంపరమెత్తినట్లుంటుంది. సాధ్యమైనంతవరకు చెప్పుకాలువాడు యింట్లోకిరాకుండా విశ్వప్రయత్నంచేస్తాడు. పప్పూ, కూరా, పులుసూ, పచ్చడీ నాలుగూవిస్తట్లోచూస్తే అమ్మో! యిన్నిసాధకాలు చేసుకుంటే కాపురంచేసినట్లేనని గుండెబాదుకుంటాడు. ఆయనయింట్లో ఇద్దరు బ్రాహ్మణులు ఔపోసనపట్టడం అబ్బుతద్దినం నాడే.

మహాలక్ష్మమ్మ అయినింటపుట్టింది. పరువుమర్యాదలకోసం పెనుగులాడుతుంది. ఇంత పూజాపురస్కారం, నోమూవ్రతమూ, దానంధర్మం చేసుకోవాలని దేవులాడుతుంది. ఏకాదశి నిట్రుపాసాలకైతే నాఅభ్యంతరం లేదంటాడుగాని ద్వాదశినాడు ఒక్కబ్రాహ్మణునికి ఔపోసనవేసుకుంటానంటే ససేమిరా అంటాడు పాపయ్యపంతులు. రంగుచీరలు కట్టుకోవాలని ఆమెకు మనసు. కాని చవకగావచ్చే కోరాతానులకు అంచుకమ్ములువేయించి ఆమె మొహానపారవేస్తాడేగాని ఒక్కచక్కని నేతచీరకొనిపెట్టడు పాపయ్యపంతులు. భార్యాభర్తలిద్దరూ ఉదారులైనా ఆకాపురానికి సౌఖ్యమే. ఇద్దరూ పిసినిగొట్టువాళ్లయినా సౌఖ్యమే. కాని వారొకదోవా వీరొకదోవా అయితే అది నిప్పులకుంపటే. వారిద్దరికీ ప్రతి విషయంలోనూ కరిమకరిసమరమే. బ్రహ్మదేవుడికదేమివినోదమోగాని యిరువురి మనస్సులూ ఒక్కటైన సతీపతులను వేయిజంటలకొక్కజంటనైన సృష్టించడు. "ఇదేమిటండీ! యీఅన్యాయం? మనఅన్యోన్యం వంటిదిగాదా వారి అన్యోన్యం? మనకాపురంవంటిదిగాదా వాళ్లకాపురం? భిన్నస్వభావాలవాళ్లను ఆలుమగలుగా చేస్తారేమిటి? ఒకదానికీ జతగూడ కాపురం కల్లలేచేసుకోరా? ఇటువంటి దంపతులను యెక్కువగా సృష్టిస్తే మీకు మాత్రమెంతఅప్రతిష్ఠ? బ్రహ్మకూర్చేడు, బ్రహ్మకూర్చేడు అని మిమ్మనేదూషిస్తారు. కాస్త ఆలోచించి ముడివేయండీ!" అని ఆవాగ్దేవైనా మొగుణ్ణిమందలించదేమో! బ్రహ్మదేవుడు ముప్పాతికమువ్వీసం ఇటువంటిదంపతులనే సృష్టిస్తుంటాడు.

పరబ్రహ్మానికి ఈయేడే పెళ్లయింది. ఒక్కగానొక్కపిల్లవాడనీ, రెండులక్షలరూపాయల ఆస్తిపరుడనీ, తండ్రి యెంతపిసినిగొట్టువాడైనా ఆముసలివాడుకాస్తా రాలిపోయిన తరువాత తమకోమార్తె లక్షాధికారిభార్యయై సుఖపడుతుందనీ గుంటూరులో న్యాయ

543

వాడి ప్రముఖుడైన సుబ్బారావుపంతులుగారు అయిదువేలుకట్నమిచ్చి పిల్లనిచ్చేరు. వియ్యంకుడు డబ్బుపిక్కినచోటునల్లా సుబ్బారావుపంతులు సర్దుకోవడంచేత పెండ్లి దివ్యంగా జరిగింది. ఆషాఢపట్టీ నెపంబెట్టి తనకు కావలసిన వ్రాతబల్లా, కుర్చీ, బీరువా, షెల్ఫు, ల్యాంప్, ఫౌంటెనుపెన్, రిస్టువాచీ, సైకిల్ వగైరా లేవేవో జాపితా వ్రాసియిచ్చి ఒక్కమాటే సంపాదించేడు పరబ్రహ్మం. ఆషాఢపట్టీకి గూడా రెండుమూడువందలు కర్చుచేసి ఘనంగాయివ్వడంచేత తాము శ్రావణపట్టీ కోడలికి గొప్పగా తీసుకపోవాలని మహాలక్ష్మమ్మ మహాఉత్సాహపడుతున్నది. కాని పాపయ్యపంతులు తానుకోరినంత కర్చుపెట్టడనీ తానుయెట్లామర్యాద దక్కించుకొంటానో అని ఆమెయోచన.

౨

ఒకవైపు తీగతోనూ, ఒకవైపు దారంతోనూకట్టిన పాతసులోచనాల జోడు ముక్కుమీదనుంచి జారిపోతుంటే మాటిమాటికి మీదికితీసుకుంటూ పాపయ్యపంతులు ఏవోకాగితాలు చూచుకుంటున్నాడు. ఆవారంలో వాయిదాలు వెళ్లబొయ్యే ప్రామిసరీనోట్లు విడిగాపెట్టుకుంటున్నాడు. డబ్బురాని మొండిబాపతులు తలచి వ్యాజ్యాలు వెయ్యాలి కాబోలు దీనికి బోలెడుసొమ్ము కర్చాఅనుకుంటూన్నాడు. ఎల్లుండే శ్రావణమంగళవారం కాబట్టి ఆరోజున శ్రావణపట్టీ కోడలికిపంపే ప్రస్తావనచెయ్యాలని సమయంకోసం మహాలక్ష్మమ్మ వంటజేస్తూ వంటయింట్లోనుంచి వాకిట్లోకి, వాకిట్లోనుంచి వంటయింట్లోకి తిరుగుతున్నది. పాపయ్యపంతులు కాగితాలు చూచుకోడం అయింది. దస్త్రంకట్టుకుంటున్నాడు. ఒంటరిగాఉన్నాడు. ఇదేసమయమని మహాలక్ష్మమ్మ "ఏమండీ! యేమంటారు? యెల్లుండి మంగళవారంగదా? కోడలు కొత్తగా నోమునోచుకుంటుందిగదా?" అన్నది.

పాపయ్యపంతులు ఉలికిపడ్డట్లయి 'అయితే?' అన్నాడు.

"మనం శ్రావణపట్టీ తీసుకపోవాలె."

"ఓహో మళ్లీ యేమిటోపెట్టేవే?"

"ఏమిటో పెట్టడమేమిటి? మొన్నవాళ్లు రెండుమూడువందలురూపాయలు కర్చు పెట్టి ఆషాఢపట్టీగూడా యిచ్చిపోయినారు గదా? మనం శ్రావణపట్టీ తీసుకపోకపోతే బాగుంటుందీ?"

"బాగుండకపోతేపోనీ. వారుతెచ్చేరని మళ్లీబదులు తీసుకపోవడానికి నావద్ద యెఱ్ఱనియేగానిలేదు."

"లక్షాధికారులమని పేరుపెట్టుకొని యెఱ్ఱనియేగాని లేదంటే యెవ్వరైనా నవ్వుతారు."

"ఎవరు పెట్టుకున్నారుపేరు? ఊరంతా చూడిగేనంటే తానుపాడిగేదె అనేపెళ్లానివి నీవుతప్ప మరెవ్వరూ నావద్ద డబ్బున్నదనరు."

"అబ్బాయికి అయిదువేలకట్నం లక్షాధికారులనేగా పుచ్చుకొన్నారు?"

"నేను లక్షాధికారిననీ, నాకు అయిదువేలు కావాలనీ నేనేమి అడగలేదు. వారు యిస్తామన్నారు. నేను సరేనన్నాను."

"అంతటితో పోయిందీ. మొన్న ఆషాఢపట్టీకి యెన్ని తెచ్చుకున్నారు? తెచ్చుకున్నప్పుడు యియ్యవద్దా?"

"ఏమీ యివ్వాలని రూల్సా?"

"రూల్సేమిటి? తెచ్చుకోడం యెప్పుడునేర్చుకొన్నామో యివ్వడం అప్పుడేనేర్చుకోవాలె. మనకు రావలసిన సదుపాయాలు రాబట్టుకున్నప్పుడు వాళ్లకివ్వవలసిన సదుపాయాలు యివ్వవద్దా?"

"వారిదినుయిస్తా, మనదిచేదా. యెంతైనా చేదుకుంటాము. కాని మళ్లీ యెదురు పెట్టడమేమిటి? పెడితేమనకు లాభమేమిటి?"

"లాభమో గీభమో నాకుతెలియదు. ఈయింగ్లీషుచదువు వచ్చిం తరువాత ఈ కట్నాలూ, ఈ ఆషాఢపట్టీలూ పుట్టుకొచ్చేయిగాని క్రొత్తగా పెండ్లయిన సంవత్సరం కోడలు తొలిసారి శ్రావణమంగళవారం నోమునోచుకునేటప్పుడు ఇన్ని ఆకులూవక్కలూ, కొబ్బరికాయలూ, అరటిపండ్లూ, శనగలూ, పసుపూకుంకుమా, తల్లికిపిల్లకూచీరె రవికలూ, ఒకటోరెండో నవరున్నలూ తీసుకపోయి 'శ్రావణపట్టీ' అని యివ్వడం అనాదినుంచీవున్నది. గొప్పవాళ్లు గొప్పగాతీసుకపోతే కొద్దివాళ్లు కొద్దిగాతీసుకపోతారు. కాని అసలు శ్రావణపట్టీ తీసుకపోకపోవడం యెక్కడాలేదు. నాకు మీఅమ్మగారు తేలేదా?"

"చాలు కట్టిపెట్టు యికనీసోది"

"నేను మాట్లాడితే మీకుసోదగానే ఉంటుంది. సోదె అని ఊరుకుంటే జరగాలిసిన వేడుకలు జరగొద్దా?"

"నీవేడుకలన్నీ జరపడానికి యిక్కడ జాలెలునింపుకొని యెవరూకూర్చోలేదు."

"ఈకాస్తవనికేమి జాలెలుకావాలె? ఏభై రూపాయలు కర్చుపెడితే సామాన్యం. నూరురూపాయలు పెడ్తే గొప్పగా."

"నీకేమి అట్లాగేఅంటావు. మోసేవాడికితెలుస్తుంది కావడిబరువు. తెస్తేతింటాను, చస్తే ముండమోస్తానసే ఆడచెత్తకేమితెలుస్తుంది? ఈడబ్బుకాటకంరోజుల్లో రూపాయి అంటే మహామేరువుగాఉంటే నూరురూపాయిలుకర్చుపెట్టి శ్రావణపట్టీట. శ్రావణపట్టీ, నీమొఖంపట్టీ, నీమోరపట్టీ, నావల్లగాదు. ఫో."

పెనిమిటిచేత చీవాట్లు సర్వసాధారణమే అయినా మహాలక్ష్మమ్మ కెందుకో ఇప్పుడు కళ్లనీళ్లొచ్చేయి. దుఃఖభారంచేత అక్కడనిలువలేకపోయింది. కన్నీళ్లు పమిటతో తుడుచుకుంటూ "యెల్లకాలం మీతోయిదేపోరు. రాఅమ్మేగాని పోఅమ్మలేదు. ముద్దూముచ్చటా

మెలుగరు. మర్యాదామన్ననా అసలే అక్కరలేదు. డబ్బొకటి కర్చుకాకుండాఉంటేచాలు." అంటూ గిఱ్ఱునతిరిగి పడమటింట్లోకివెళ్లిపోయింది మహాలక్ష్మమ్మ. "ముద్దూముచ్చటాట. సొమ్ముపాడుచేసుకునే ముచ్చటేమిటి? దీనిముఖం"అని సణుక్కుంటూ ఆమె దృష్టిపథంనుండి తొలిగేదాకా చుఱచుఱా చూచేడు పాపయ్యపంతులు.

3

భార్యాభర్తలకు పైసంభాషణ జరిగినతరువాత శ్రావణపట్టీప్రస్తావన లేకపోవడమే గాకుండా మామూలుమాటలు గూడ జరగలేదు. ఆయన వాకిట్లోఉన్నప్పుడు ఆమె సావిట్లో, ఆయన సావిట్లోఉన్నప్పుడామె వంటయింట్లో పొద్దుపుచ్చేరు. భార్య కోరినకోరిక న్యాయమైనా డబ్బుకర్చుపెట్టాలనే అని దిగులుపడిపోతున్నాడు పాపయ్యపంతులు. "డబ్బు కాపీనంతో దేవులాడేభర్తను గట్టుకొని నాజీవితేచ్ఛలన్నీ చంపుకొంటిని. పెద్దతనం పైబడే యిప్పుడైనా ఆయనకింత తెగువపుట్టరాదా? కొడుకూ కోడలు ముచ్చటలైనా చూచుకోవాలనే కుతూహాలం కలగరాదా? నిర్జలభూమిలో చల్లినవిత్తనములలాగా మామెదలోని కోరికలు వెల్లకాలం నశించిపోవలసినదేనా?" అని కోపంతో కుమిలిపోతున్నది మహాలక్ష్మమ్మ.

సాయంత్రం అయింది. గోనెపట్టాముందువేసుకొని చుట్టలు చుట్టుకుంటూ పాపయ్యపంతులు వాకిట్లోకూర్చున్నాడు. పొరుగింటి సుబ్బమ్మగారొచ్చింది పెత్తనానికి. సుబ్బమ్మగారిని చూడగానే వాళ్లపిల్లవాడికి గూడా ఆయేడే పెండ్లిగావటం జ్ఞాపకంవచ్చి "సుబ్బమ్మగారూ! మీకోడలికి శ్రావణపట్టీ తీసుకపోరా"అన్నాడు పంతులు.

"మాయింట శ్రావణపట్టీ లేదండీ!"అన్నది సుబ్బమ్మగారు.

పాపయ్యపంతులు కామాట ఆప్యాయకరంగా వినిపించింది. "ఏమిటీ? మీయింట శ్రావణపట్టీలేదూ? లేకుండాఉండటం కద్దూ?" అని సంతోషంతో అడుగుతూ "ఏమేవు! విన్నావా? వీరియింట శ్రావణపట్టీలేదుట. విన్నావా?"అని భార్యకు కేకవేసిచెప్పి "ఏమండీ! మీకెందుకు లేదండీ?" అన్నాడు సుబ్బమ్మగారితో. "ఏవో పెద్దకాలపు వాళ్లదంతా అమాయకపుపనులుగావండీ! పూర్వమెప్పుడో మామామగారి మేనత్తకు మూడేండ్లదానికి పెండ్లి చేస్తే ఆమెచేత నోముపట్టిద్దామని అన్నీయత్నం చేసిందట తల్లి. అత్తవారు శ్రావణపట్టీ గూడా తెచ్చేరట. ఈ విధంగా మంగళగారును పెట్టుకోవాలనీ ఎంతోమురిపెంతోఉంటే ఇంతలో యింకానోము పూర్తిగానోచుకొని ముత్తైయిదులకు వాయినాలైనా యివ్వకముందే – చక్కగా తలంటిపోసుకొని ఆడుకుంటున్న పిల్లకు – ఆకస్మికంగా యేదో వాయువువచ్చి మెలికలు తిరిగి క్షణంలో చచ్చిపోయిందట. సరిగా శ్రావణమంగళవారం నాడే, శ్రావణపట్టీతెచ్చినప్పుడే యీఆపద తటస్థించడంచేత అప్పటినుంచీ మాయింట శ్రావణపట్టీ కోడళ్లకు తీసుకపోవడంగాని, ఆడపడుచులకు తీసుకోడంగాని మానేశా546. పిల్ల

లందరూ ముచ్చటగా నోచుకుంటుంటే మేముగూడ నోచుకుంటామని చిన్నప్పుడు మా పిల్లలూ, మామనుమరాళ్లుగూడ గోలచేశేవారు. కాని నేను నోమించలేదు. ఏనోమన్నా నోమించుగాని శ్రావణమంగళవారం నోముమాత్రం నోమించబోకని మాఅత్తగారు చచ్చేదాకా పదేపదే చెప్పుతుండేవారు. నాకూ అదే అనుమానం. పెద్దవాళ్ల మాటకాదని నోముపట్టిస్తే కాలునొచ్చినా కన్నునొచ్చినా అదిగో చూచావా అచ్చుబడిగాని నోముపట్టించింది, వాళ్లకిట్లావచ్చిందని లోకులు నన్నుదూషిస్తారు అని ఊరుకున్నాను." అన్నదామె.

"ఎంత అదృష్టవంతులండీ! సుబ్బమ్మగారు! మాకుగూడా యేయిబ్బందిచేతనైనా యీశ్రావణపట్టీ లేకుండాపోయిందికాదు. చస్తున్నాను మాఆవిడచేతులో. ఇప్పుడు నూరురూపాయలు కర్చుపెట్టి శ్రావణపట్టీ తీసుకపోతేనేగాని వల్లగాదని కూర్చున్నది." అన్నాడు పంతులు.

మహాలక్ష్మమ్మ సావిట్లోకూర్చుండి పెనిమిటిచేసేప్రసంగమంతావిన్నది. ఆమెకు ఒళ్లు మండిపోయింది. "ఉప్పో ఊదురో అంటూ ఒకబిడ్డనుపెట్టుకొని కాలక్షేపంచేస్తుంటే మీ శ్రావణపట్టీకోసం యేయిబ్బందైనావచ్చి మాకుగూడ తప్పలేదంటున్నారా! మీరు పంపితే పంపండి లేకపోతేలేదు. కాని ఇటువంటి అవాచ్యాలుమాత్రం పలుకబోకండి. ఏమి? సుబ్బం పిన్నీ! శ్రావణపట్టీ యింటఉన్నవాళ్లు పంపుకోరూ?" అన్నది మహాలక్ష్మమ్మ. "పంపుకుంటారు. ఉన్నవాళ్లుపంపుకోక మానుకుంటారా? ఎంతవైభవంగానైనా పంపుతారు. మొన్నఅబ్బాయికి ఆషాఢపట్టీగూడ పంపినట్టున్నారు. శ్రావణపట్టీ పంపకపోతె బాగుంటుందా?" అన్నది సుబ్బమ్మగారు.

"నేను చెప్పేదిగూడా అదే, సుబ్బమ్మపిన్నీ! డబ్బు చూచుకుంటే మర్యాదయెట్లా దక్కుతుంది?" అన్నది మహాలక్ష్మమ్మ.

మహాలక్ష్మమ్మాసుబ్బమ్మలమాట ఒక్కటైంది. పాపయ్యపంతులు కిక అవును కాదనడానికి అవకాశంచిక్కలేదు. అందువల్ల బొమలుముడివైచుకొని విసుక్కుంటూ ఊరుకున్నాడు.

౪

మాయింట శ్రావణపట్టీలేదనే ఒక్కమాటతో శ్రావణపట్టీ సున్నచుట్టుదామనే ఆలోచనతో పాపయ్యపంతులూ, ఏవిధంగా శ్రావణపట్టీ కోడలికిపంపించి మాటదక్కించుకుందామనే యోచనతో మహాలక్ష్మమ్మా ఆరాత్రి వేగించేరు. తెల్లవారగానే వియ్యంకుడికి ఉత్తరం వ్రాయడానికి కార్డుతెచ్చి దగ్గరపెట్టుకున్నాడు పాపయ్యపంతులు. మొగుడు కార్డుతేవడం చూచి యికశ్రావణపట్టీ పంపించడం పట్టిదనుకున్నది మహాలక్ష్మమ్మ. ఆమాట తలుచుకుంటే ఆమెకు సహింపరానివేదన కలిగింది. మొగుడిమీదకోపంవచ్చింది. ఆయన లోభగుణంమీద అసహ్యంవేసింది. కోడలికి శ్రావణపట్టీ పంపవలెననే తలంపు రెట్టించింది.

"కాని యెట్లా పంపుదాము? ఏమి పంపుదాము? నగదుగానా? వస్తురూపకముగానా"? అని యించుక యోచించింది. పాపయ్య పంతులు యేదో పనిమీద అప్పుడే బయటికి వెళ్లేడు. ఇనుపపెట్టె తాళంచెవులు గదిలో మూలగా వంకెనే ఉన్నాయి. దానిమీద యీగగూడ యెప్పుడు వాలియెఱుగదు. మహాసాధ్వియగు మహాలక్ష్మమ్మ వాటినెప్పుడూ స్పృశించి యెఱుగదు. ఆనమ్మికచేతనే పాపయ్యపంతులు వాటిని యింట్లోనే ఉంచుతాడు. మహాలక్ష్మమ్మ వాటిని తీసి చటుక్కున యినుపపెట్టె తెఱచి తటుక్కున యేదో బయటకు తీసింది. తలుపుమూసింది. తాళంచెవులు యథాస్థానం చేరినాయి. మహాలక్ష్మమ్మ దొడ్డిదోవను అన్నగారియింటికి వెళ్లివచ్చింది.

✂

శ్రావణమంగళవారం వెళ్లిపోయింది. దానితో శ్రావణపట్టీ గడబిడగూడా వెళ్లిపోయింది. మాయింట శ్రావణపట్టీ యిచ్చేమర్యాద లేదనీ, మేము తెస్తామని యెదురు చూడవద్దనీ, ఇష్టమైతే మీకొమార్తెచేత నోముపట్టించుకోవచ్చుననీ పాపయ్యపంతులు వియ్యంకుడికి పేర ఉత్తరం వ్రాసి పాఱేసి నిశ్చింతగా ఉన్నాడు. మహాలక్ష్మమ్మగూడా కలక దేఱిన చిత్తంతో నిమ్మళంగా ఉంది. ఆమె ఏమి పంపిందో? పాపయ్య పంతులు ఎన్నాళ్లకు తెలిసికొనగల్గెనో?

వధూశ్రీ

వేంకట కాళిదాసు కవులు

౧

కలువల నేలు కన్నుల వికాసము లేర్పడ, లేఁతనవ్వుపూ
మొలకలు మోవిపై సొగసుపూయ, నవారుణకాంతి పూపచె
క్కుల మెఱుఁగొంద, మార్గములకున్ జెలువమ్ములఁ గూర్చుచున్న యీ
యలరులమేలుబంతుల యొయారపుఁ జిన్నెలు దర్శనీయముల్.

౨

శ్రావణమోహనాంబుదపరంపరలన్ మెలమెల్ల జారు ము
క్తావళు లీసుధాప్రణయహాసినులం దొలిముద్దువెట్టి తృ
ష్ణావివశంబులై యిలకుఁ జారునొ, కాక తదీయకంఠమా
లావలయమ్ములై తళతళల్ గలహారములందు దాఁగునో.

౩

ప్రేమతపస్వినుల్ మొగిలిరేకులనల్లిన మోహనాంబుద
శ్యామలకోమలాలకము లందమునింపఁగఁ, బాదయుక్తభూ
షామృదుమందగానములు శ్రావ్యములై ప్రమదంబుఁ గూర్పఁగా
నోములు నోఁచుకోనరుగు నూత్నవధూజనముల్ శుభాకృతుల్.